

Shri Raghunatha Temple MSS. Library,
JAMMU

No. ४५७०

Title आहु विधि संक्षेपः

Author हे साद्विः

Extent ३ पत्राणि Age सं. १८००

Subject धर्मशास्त्रम्

श्राद्धविधिसंक्षेपः

धृष ७०

4570

3

रिजपः प्रतिसंवत्सरस्य ह्यहनिमित्तं एकोद्दिष्टविधेर्यः विकिरः आचमः अवनेजनं गोत्रपितः अः अवनेनि
 स्थास्तरणं। भूरादिजपः गोत्रपितः अमुकशर्मवएतत्ते। अत्रपितररस्यादि गोत्रपितः पिंजार्चनं नैवेद्यं वः
 स्वधा। अत्राद्यादनादि पिंडस्यार्चः। पितुः अक्षयात्पुमि० मस्तु। सव्यं। आचः सुप्रोक्षितादि अपः गोत्रस्य
 पितुः अर्माः दत्तं आहुं उपतिष्ठतां यस्योद्दिष्टं तस्योपतिष्ठतां सव्यं। अघोरादि अपः सव्यं। स्वधां वाच
 यिष्ये। पितृभ्यः स्वधोच्यतां। दक्षिणरजतादिपितः अमुः बते स्वधा। सव्यं। दक्षिणाः पांत्वित्यादि। अपः स
 दृष्टा। अत्राद्या एकोद्दिष्टविधिना सव्यं। यस्य स्मृत्या अपः स तिलेन अभिरम्यतां। ग्रामावाः सव्यं आच
 मनं। आपुः प्रजां॥ १५॥ माहृत्या हे गोत्रे मातः गोत्रायाः मातुः। अन्यपितृवत् इति एकोद्दिष्टविधिः। अ
 पः आहुविशेषा उच्येते। आहो वैश्वदेवो यजुः। अक्रोधः विश्वे देवा अवने निग्धां। गोत्राः अमुका शर्मणः अ
 वने निग्धां। माहृत्या गोत्राः माहृतिनामही प्रपितामहः अमुकीं दाः अवने निग्धां। ततः सर्वायासविः पितृ
 आहु वै तमाह आहु॥ पितृमातृमातामह आहु इत्यन्वष्टकायां। पितृमातामह आहु प्रकृतौ। पादप्रहात

नदिष्टे वा तत्र गोत्रा एव पितृपितामहप्रपितामहानां मातामहः शर्मणा इति दर्शितं । अन्वष्टकायां पितृमातृपितामही प्र-
 पितामही मातामहप्रमातामह इदं प्रमातामहनां । पितृहत्याहोपार्वणे पितृपितामहप्रपितामहानां । मातृहत्याहोपार्व-
 मातृपितामही प्रपितामहीनां । पितृहत्याहोपार्वणे गोत्रस्वपितुः अमुकशर्मणः प्रतिसंवत्सरात्मातृमातृहोपार्वणे
 गोत्रायाः मातुः अमुकी देविदायाः आहुमः चोयजुषां निविधेयानां विधेदेवा इदं वः आसनं । गोत्राः पितृपितामहप्रपिता-
 महः गोत्राः मातामहः प्रशर्मणो य इदं वः १ आसनं ॥ अथ त्रयपार्वणे गोत्राः पितृहाः मातृपितामही प्रपिता-
 महः । मातामहः हा । एकोदिष्टे गोत्रपितः शर्मन् इदं ते आसनं । गोत्रे मातः अमुकी देविदे इदं ते आसनं ॥ सह-
 गमने एकोदिष्टे गोत्रे मातापितरौ अमुकी देविदा अमुकशर्मणा वेतवामासनं ॥ एवं पितामहसहगमने प्रपिता-
 महसहगमने च । मातामहादि कुल्यां विधेयां देवानां आवाहयिष्येति ॥ गोत्रान् पितृन् अमुका इशर्मणः । गो-
 त्राः मातृपितामही प्रपितामहीः अमुकी देविदे आवाहयिष्ये । गोत्रान् मातामहान् अएकोदिष्टेनावाहनं सह-
 गमने । नृत्तर्पणं ॥ श्रीशब्दप्रयोगः ॥ सक्रामाः सां विधेदेवाः शृणुतेत्यादि विधेयां देवानां भर्घपात्रस्यार्चनवि- अ

२

र्यपात्रयोरर्चनविधिः॥ अर्घपात्राणामर्चनविधेः यथा संनवं। पित्राणां मातृणां मातामहानां अर्घपात्राणां यथा संनवं।
 एषकृन्नामा निप्रस्यर्था गोत्रे मातः पितामही प्रपितामही अमुकी देविरेषतेऽर्घः। इति यजुषां। सहगमने। गोत्रौ मा
 तपितरौ अमुकी देविदा अमुकशर्माणावेत द्वाभ्यां। अमुकशर्मनृषतेऽर्घ इति हया हो एको द्विष्टे एको घ एकं प
 वित्रा विश्वेषा देवानां द्वे द्वे पवित्रे। पित्राणां त्रीणि त्रीणि। स्त्रीणां तस्यै ते स्वधा। सहगमने। गोत्रौ मातापितरौ
 अमुकी देविदाः अमुकशर्माणावेत द्वाभ्यां। ये च युवामनुयां अयुवामनुताभ्यां वा स्वधा। पात्रान्मुञ्जीक
 रणवैश्वदेविक आहणस्योत्तरे। केचित्पित्राणां पश्चिमदिशि पवित्राणि उपरिस्थाना। अत्र च द्वादिश्वर्च
 नां यथा दत्तं विश्वे देवा यथा यत्तं च दत्तं गोत्राः पित्राः गोत्राः मातामहानां अर्चनं वः स्वधा। एको द्विष्टे गोत्र
 पितः अमुकशर्मनृते स्वधा। गोत्रे मातः अमुकदेते स्वधा। गोत्राः मातृभ्यो पितामही प्रपितामही यथा यथा
 विभागं वः स्वधा। मातृपार्वणे सहगमने। गोत्रौ मातापितरौ अमुकदे अमुकशर्माणावर्चनं वः स्वधा। एवं
 अन्नमकल्पेते स्वधा। एको द्विष्टे वः स्वधा। पार्वणे। वां स्वधा सहगमने। अवनने जने अवनने निश्च। ये च त्वामनुचैके। स
 हगमने गोत्रौ मातापितरौ अमुकी देविदा अमुकशर्माणाववनने निजायां। साम्नां गोत्रे तस्यै ते स्त्रीणां अवनने नि
 जायां ये च युवामनुयां अयुवामनुताभ्यां वा स्वधा इति सहगमने। पिउदानं। गोत्रशर्मनृ एतत्ते। एतत्ते ये च त्वाम

२

उचैके। साम्ना एष ते पिंजेये च त्वामनुयां च त्वामनुनस्येते। तस्यैते स्त्रीणां साम्ना॥ गोत्रो मातापितरौ अमुकी देवि
 दा अमुकशर्माण रेव वां पिंजेये च युवामनुयां च युवामनुताभ्यां वा स्वधा। अबने जनवत्प्रत्यवने जनं॥ नमो वः
 पितरौ इति यथाशास्त्रं सुप्रोहितादिकृत्वा। अत्र स्रग्देहिनां दक्षिणार्धे कल्पः। ततो ह्यथ काशः। गोत्रस्य पितु अमुक
 शर्माण दत्तं श्राद्धं मृक्षय्यमस्तु। पृथक्सर्वेषां। गोत्रायाः मानुः अमुः दायाः दत्तं पितामह्याः प्रपितामह्याः दत्तं
 सहगमने कोद्विष्टे गोत्रयोः मातापित्रोः अमुकी देयाः दत्तं श्राद्धं उपतिष्ठेतां। यस्यादिष्टं तस्योपतिष्ठतां। यस्याउदि
 ष्टं तस्याउपतिष्ठतां। ययो रुदिष्टं तयो रुपतिष्ठतां। येषामुदिष्टं तेषाम ह्ययमस्तु। यासामुदिष्टं तासाम ह्ययमस्तु॥
 पार्वणे अक्षये। अघोराः पितरः संक्षित्यादि स्वधा काशः। पितृभ्यः स्वधोच्यतामित्यादिसाधारणी। मानुपितृभ्यः
 स्वधोच्यतामिति सहगमने॥ तत उर्ज्वहन्ती दक्षिणादाने साधारणी। एकोद्विष्टे गोत्रपितः अमुकशर्मान्ते स्व
 धा। गोत्रे अमुकी देवि देते स्वधा। सहगमने गोत्रो मातापितरौ अमुकी देवि दा अमुकशर्माण वां स्वधा। स्रग्दे
 नां सव्येन। दक्षिणाः पांक्षित्यादि। यजुषा अन्नं च नो बहू भवेदित्यादि। निबकं कुर्यात्। विश्वे देवाः प्रियंतामिति
 वाचयित्वा शिवः अतिष्ठत्। पिंजात्राणामुद्धरणं। क्षमेस्व। क्षमेयां। क्षमध्वा। एकद्विबहुषु। स्वर्गं गच्छ। गच्छयं।

गच्छतामंचरमदं न्युह्य। पितृपूर्वस्वस्ति नवंतो ब्रुवंतु। अत्राद्यं च पूर्ववत्। गोत्राणां गोत्रयोः। गोत्रस्यति।
 यस्यस्य। पितृपूर्वविसर्जनां वाजे वाजेवतेति। बहुपार्बलोपपितामहनादि क्रमशो विधेदेवा। प्रहृष्टेण क्रमेण॥
 अभिरम्पतामित्येकोद्विष्टे। अभिरम्पेतामिति सहगमने॥ इति यथास्मरणं निश्चितं॥ श्लोकः। आद्वैते वसाने च पा
 दशौ चेत्यार्चनो विधिरपिंडदाने च षड्भुजचमनं स्मृतं॥ १॥ **विसर्गश्च** बुद्ध्याग्नौ करणं पश्चिमारणं। करः शुद्धिरपोशा
 नं पितृपूर्वाणि षट्सह। अर्घ्यं च यो दत्ते चैव पिंडदाने वने जने। तत्र नु निवृत्तिः स्यात्स्वधावाचनं च। अथ च। अथ सु
 राश्रत्वादित्याः विधेः शुभ्राद्देवता। पिंडे च वरुणश्चैव प्रजापत्यमिसं रुद्राः॥ ४॥ आद्वैते हूहो विप्रास्तेषु कार्यं कथं
 न वेत्ति। जिष्ठोत्तरा **च** तेषु चार्घ्यं निनीयते। अथ वा। तं स स्पृशेद्युक्ते चैवं राशिगते द्विजो। इति आद्वैते विधेर्मा
 क्षेपः॥

वैसवश्चात्र
 ५०

जां। देवकर्मविभागे

३